QORTI TA' L-APPELL

29 ta' Jannar, 1997

Imhallfin:-

S.T.O. Joseph Said Pullicino B.A. (Hons.), LL.D. - President Onor. Carmel A. Agius B.A., LL.D. Onor. Joseph D. Camilleri B.A., LL.D.

Philip Andrew Ransley et

versus

Emanuel Coleiro et noe

Interess Guridiku - Rekwiżiti - Relazzjoni mhux Kontrattwali

Skond il-gurisprudenza huwa ormai pacifiku li l-interess guridiku ghandu jkun attwali, jigifieri li ghandu jkun jezisti fil-mument li tigi proposta l-azzjoni u li jkun konkret, personali u sussistenti di fronte ghall-konvenut maghzul bhala legittimu kontradittur taddomanda ghaliex anke ghall-konvenut l-interess huwa l-mizura ta' l-eccezzjoni.

Ir-rapport guridiku li jista' jaghti lok ghall-azzjoni mhux necessarjament ikun kontrattwali izda tista' temani ukoll ex lege.

Il-Qorti:-

Minn din is-sentenza in parte tal-Qorti tal-Kummerć tat-28 ta' Frar, 1994 qed jappellaw biss l-atturi, il-konjuĝi Umberto u Paola Marchetti li fil-konfront taghhom <u>biss</u> il-konvenuti ĝew illiberati mill-osservanza tal-ĝudizzju; "Il-Qorti:-

Rat l-att taċ-ċitazzjoni ppreżentata fil-21 ta' April, 1993 li bih l-atturi fil-kwalità taghhom hawn fuq imsemmija - premessi d-disposizzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni;

Omissis;

Talab li din il-Qorti:

Tiddikjara u tiddecidi li d-drittijiet komuni ta' lappartamenti tal-blokk 144, Triq it-Torri, tas-Sliema ma ģewx kompleti skond kif il-konvenuti *nomine* obbligaw ruhhom li jaghmlu a tenur tal-kuntratti fl-atti tan-Nutar Dottor Pierre Attard tal-31 ta' Lulju, 1989 u ta' l-4 ta' Mejju, 1990 u tat-28 ta' Settembru, 1989, fl-atti tan-Nutar Dottor John Bisazza u ghadhom mhux hekk kompletati sa llum;

Omissis;

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet tal-konvenuti nomine pprezentata fil-11 ta' Gunju, 1993 li biha eccepew:

Omissis;

Salv eccezzjonijiet ohra;

Rat illi b'verbal tad-9 ta' Novembru, 1993 il-Qorti halliet il-kawża ghad-deciżjoni dwar l-ewwel tlett eccezzjonijiet talkonvenuti *nomine*; Rat id-dokumenti kollha esebiti;

Rat in-nota ta' osservazzjonijiet tal-konvenuti nomine relattivament ghall-ewwel tlett ečcezzjonijiet taghhom u n-nota responsiva ta' l-atturi;

Ikkunsidrat:

Illi dik il-Qorti sejra tikkunsidra t-tlett eccezzjonijiet talkonvenuti li dwarhom sejra tinghata din id-decizjoni fl-ordni li fiha nghataw;

L-ewwel eccezzjoni hija illi l-atturi m'ghandhom l-ebda rapport kontrattwali u konsegwentement l-ebda rapport guridiku ma' l-atturi Umberto u Paola konjuĝi Marchetti. Dwar din leccezzjoni, il-Qorti kkunsidrat:

Illi fic-citazzjoni attrići mhuwiex spjegat dettaljatament kif l-atturi Umberto u Paola konjugi Marchetti ghandhom xi relazzjoni specifika mal-konvenuti nomine, ižda jidher illi huma qeghdin jitqieghdu bhala atturi fl-istess posizzjoni bhal ma huma l-atturi l-ohrajn;

Mill-kuntratti esebiti jirriżulta illi saru tliet kuntratti separati ta' bejgh appartamenti in kwistjoni u čjoè wiehed a favur ta' l-attur Philip Andrew Ransley b'kuntratt tan-Nutar Dottor Pierre Attard tal-31 ta' Lulju, 1989, iehor a favur ta' Ann Constance u Doctor Malcolm Shackleton Illingworth, ukoll flatti tan-Nutar Pierre Attard b'kuntratt datat 4 ta' Mejju, 1989 u t-tielet wiehed lil Joseph Grech Sant *nomine* b'kuntratt in atti Nutar Dottor Victor John Bisazza tat-28 ta' Settembru, 1989;

Sussegwentement u preciżament kif jidher mid-dokument

IT-TIENI PARTI

"B" esebit mac-citazzjoni fit-28 ta' Frar, 1991 sar kuntratt ta' trasferiment bejn l-istess Grech Sant nomine u Umberto Marchetti u martu Paola Marchetti;

Jidher illi I-konvenuti bdew proceduri esekuttivi kontra ttlett atturi Ransley, Illingworth u Grech Sant u dan biex jithallsu tal-bilanci rimanenti mill-prezz skond il-kuntratti. Sussegwentement sar ir-rikors ghall-bejgh in subbasta ta' listess appartamenti billi dawn l-appartamenti jiffurmaw garanzija ghall-kreditu dovut lill-konvenuti;

Jidher ukoll illi l-konvenuti ma ghamlu l-ebda azzjoni kontra l-konjugi Marchetti billi l-istess konjugi Marchetti, kif jirritjenu l-konvenuti, m'ghandhom ebda relazzjoni guridika ma' l-istess konvenuti inkwantu l-bilanć dovut fuq lappartament partikolari qieghed jintalab minghand l-attur Grech Sant;

Dina l-Qorti kkunsidrat ulterjorment:

Illi effettivament ikun kontrosens illi l-konvenuti jippretendu l-bilanc tal-prezz doppjament minghand l-attur Grech Sant nomine u anke minghand il-konjugi Marchetti;

Jidher illi meta l-appartament gie trasferit minn Grech Sant nomine ghal Marchetti ma thallasx il-bilanc dovut, però dan certament ghandu jigi rifless fir-relazzjoni kontrattwali bejn Grech Sant nomine u Marchetti u mhux bejn Marchetti u lbejjiegha originali ta' l-appartament jigifieri l-konvenuti;

Issa fic-citazzjoni odjerna dak illi qed jitolbu l-atturi kollha u partikolarment ghall-finijiet tal-punt li qieghed jigi diskuss issa, l-atturi Umberto u Paola konjugi Marchetti, huwa illi l-Qorti tiddecidi illi certu partijiet mill-istess blokk ta'

QORTI TA' L-APPELL

appartamenti ghadhom mhux kompletati, illi xi partijiet ohra komuni ma sarux skond l-ispecifikazzjonijiet miftehma kif ukoll ma sarux skond is-sengha u l-arti u l-Qorti giet mitluba biex konsegwentement tiddikjara u tiddecidi illi l-krediti pretizi millkonvenuti *nomine* huma intempestivi. Hemm imbaghad talbiet ohra konsegwenzjali ghal din id-dikjarazzjoni;

Minn dan jidher illi l-konjugi Marchetti qeghin jitolbu dikjarazzjonijiet illi certament ma jispettawx lilhom inkwantu huma ma ghandhom l-ebda relazzjoni kontrattwali malkonvenuti, li qatt ma ntrabtu a favur taghhom illi jikkompletaw il-partijiet komuni jew jikkompletawhom b'certu mod;

Inoltre t-talbiet konsegwenzjali, čjoè d-dikjarazzjonijiet relattivi ghat-tliet subbasti 73/92, 75/92 u 80/92 bl-ebda mod ma jikkonćernaw lill-konjuĝi Marchetti, però jikkonćernaw biss lil Grech Sant, Ransley u Illingworth;

Il-Qorti ghalhekk tara li hija sostenibbli l-eccezzjoni talkonvenuti fil-konfront ta' l-atturi Umberto u Paola konjuĝi Marchetti u konsegwentement il-Qorti qieghda tilqa' din leccezzjoni;

Omissis;

L-appellanti Marchetti hekk jidentifikaw l-aggravju taghhom ghal din is-sentenza li in effetti hargithom - bhala atturi - 'il barra minn din il-kawża:

"L-appellanti fil-fatt isostnu li ghandhom relazzjoni guridika mal-konvenuti appellati ghax bil-proceduri tassubbasta li huma fethu u cjoè numru 73/92 fl-ismijiet Emanuel Coleiro et noe vs Joseph Grech Sant et necessarjament jinvolvu lill-atturi appellanti stante li ntalab il-bejgh bissubbasta ta' l-appartament proprjetà taghhom li huma akkwistaw b'kuntratt tat-28 ta' Frar, 1991 fl-atti tan-Nutar Dr. Victor Bisazza;

Dak li qed jesigu l-konvenuti appellati mhuwiex issemplici hlas ta' debitu dovut lilhom minn Vermar Investments Limited, imma l-bejgh tal-proprjetà li Vermar Investments Limited kienet bieghet lill-atturi appellanti;

Barra minn hekk id-drittijiet u obbligi kontrattwali li ssocjetà konvenuta appellata kellha ma' Vermar Investments Limited, gew trasferiti lill-konjugi Marchetti mal-vendita ta' lappartament u l-ispazju tal-garaxx f'144, Triq it-Torri, tas-Sliema u stante li dawn huma d-drittijiet reali u mhux personali, dawn setghu jigu transferiti lill-konjugi Marchetti u necessarjament inholqu relazzjoni guridika bejn l-atturi appellanti Marchetti u l-konvenuti appellati;

Inoltre I-proceduri tas-subbasta stess u cjoè is-subbasta numru 73/92 fl-ismijiet Emanuel Coleiro noe vs Joseph Grech et juru bic-car illi I-esekuzzjoni ta' dak li jippretendu li Ikonvenuti appellati ghandhom jiehdu mis-socjetà Vermar Investments Limited hija esigibbli u ggarantita minn proprjetà tal-konjugi Marchetti u ghalhekk galadarba qed jinghad li huma jistghu ibieghu I-proprjetà taghhom bis-subbasta, wiehed ma jistax jifhem ghaliex I-atturi appellanti ma jistghux jitolbu Iesekuzzjoni ta' I-obbligi kollha naxxenti mill-kuntratt tat-28 ta' Settembru, 1989 fl-atti tan-Nutar Dr. Victor John Bisazza li gew trasferiti lill-atturi appellanti bil-kuntratt tat-28 ta' Frar, 1991 fl-atti tan-Nutar Dr. Victor John Bisazza";

Ghandu qabel xejn jiĝi preĉiżat punt ta' fatt li hu vitali u li ma jirriżultax sewwa apprezzat fis-sentenza appellata. L-Ewwel Qorti infatti ddikjarat illi jidher ukoll illi l-konvenuti <u>ma ghamlu</u> <u>ebda azzioni</u> kontra l-konjugi Marchetti, kif jirritjenu lkonvenuti, ma ghandhom l-ebda relazzioni guridika maghhom inkwantu l-bilanć fuq l-appartament li fih huma interessati gieghed jintalab minghand l-attur Grech Sant;

Dan mhux ghal kollox prečiž. Infatti jirrižulta mill-atti tassubbasta provokati mis-sočjetà konvenuta appellata ghall-bejgh tal-fond minnha originarjament mibjugh lis-sočjetà Vermar Investments Limited ghall-hlas ta' debitu allegatament minnha lilha dovut, li s-sočjetà appellata qed tagixxi <u>ukoll kontra</u> <u>Umberto Marchetti ghal kull interess li jista' jkollu</u>;

Din is-subbasta ggib in-numru 73/92 li hi parti mill-meritu tar-raba' talba ta' l-atturi, inkluzi allura l-konjugi Marchetti filprezenti istanza. Talba li biha qed tintalab id-dikjarazzjoni li lproceduri ta' dik is-subbasta "huma nulli u inattendibbli" u dana minhabba allegata intempestività tas-socjetà appellata;

Minn dawn il-fatti wahedhom allura, ghandu jirriżulta ovvju l-interess guridiku tal-konjugi Marchetti li jipproponu din l-azzjoni biex jigu annullati pročeduri tentati mis-sočjetà konvenuta appellata anke <u>kontra taghhom</u> (u dana anke jekk ghall-prečižjoni inghad li tali pročeduri gew istitwiti biss kontra r-ragel Umberto Marchetti) ghax ovvjament ghandhom kull dritt li jagixxu biex jigu mehlusin mill-involviment li l-istess konvenuti *nomine* addebitawlhom f'dawk il-pročeduri anke jekk biss safejn kellhom interess;

Sewwa ukoll jigi stabbilit bhala fatt illi fil-kuntratt tat-28 ta' Frar, 1991 li bih il-konjugi Marchetti akkwistaw il-fond minghand Grech Sant nomine, din is-socjetà obbligat ruha filkonfront tal-kompraturi u bhala kondizzjoni tal-bejgh u bhala parti mill-korrispettiv ghall-prezz (li bilanc minnu kien ghad irid jithallas) li jigu esegwiti certu xoghlijiet il-partijiet komuni skond ma ģie fl-istess kuntratt specifikat. Importanti li firrigward ta' dawn ix-xoghlijiet jiģi sottolinejat illi l-kuntratt mhuwiex jistipula forma ta' *locatio operis* versu l-pagament ta' ammont miftiehem ghax-xoghol li kellu hekk jiĝi esegwit indipendentement mit-trasferiment ta' l-immobbli in vendità. Kien, ghall-kuntrarju, jistipula obbligazzjoni li s-socjetà venditrići kellha tissodisfa bhala kondizzjoni tat-trasferiment;

Jirrizulta ukoll mill-atti li din l-obbligazzjoni li Joseph Grech Sant nomine assuma fil-konfront tal-konjugi Marchetti hija identika ghal dik li s-socjetà konvenuta appellata M.M.C. Ltd. assumiet fil-konfront ta' l-istess socjetà Vermar Industrials Limited rapprezentata mill-istess Joseph Grech Sant meta din xtrat il-fond originarjament minghandha b'kuntratt fl-atti tat-28 ta' Settembru, 1989. Anke f'dan il-każ din l-obbligazzjoni kif kontenuta fil-klawsola 13 ta' dak il-kuntratt kienet kondizzjoni tal-kuntratt ta' komprovendita u mhux forma ta' kuntratt ta' locatio operis;

Konsegwentement 1-inadempjenza taghha - skond ma jirritjeni 1-kompratur Joseph Grech Sant nomine - kienet tiggustifika in non-pagament mid-debitur kompratur tal-bilanć tal-prezz li kien ghadu, skond 1-istess kuntratt, dovut. Hi allura valida s-sottomissjoni ta' 1-appellanti illi huma ghandhom kull interess li jkunu parti fil-kawża li hi mmirata u diretta biex tassigura illi 1-obbligazzjoni li s-socjetà venditrići ta' 1-awtur taghhom assumiet fil-konfront ta' dan <u>u tal-fond lilu mibjugh</u> tigi osservata u esegwita biex b'hekk ikun ukoll sodisfatt 1obbligu li 1-awtur taghhom assuma fil-konfront taghhom. Debitor debitoris mei est meus debitor. Anke jekk dan b'mod indirett u mhux dirett;

L-interess guridiku tal-konjugi Marchetti jirrižulta ukoll evidenti mill-fatt illi ghalkemm hu minnu illi s-socjetà appellata ged tagixxi direttament kontra s-socjetà Vermar Investments Limited u mhux kontra taghhom ghall-bilanc tal-prezz dovut. tali bilanc hu garantit bi privilegg u ipoteka specjali fuq il-fond li tieghu tali bilanc jirapprezenta parti mill-prezz u liema fond hu attwalment ta' proprjetà taghhom. Infatti s-socjetà appellata fil-proceduri tas-subbasta ta' l-istess fond kienet ged tipprovoka l-beigh tieghu bil-konsegwenzjali riskju li l-appellanti jigu minnu evitti. Hu ukoll ovvju illi fil-pessima ipotesi ghalihom, 1istess appellanti jibqghu jkunu tenuti u anzi kostretti illi jaffrontaw de proprio il-hlas tal-bilanc pretiz mis-socjetà venditrici konvenuta bil-valur ta' l-immobbli biex jassiguraw li ma jigux disturbati fil-pacifiku pussess ta' l-istess fond. Dan billi eventwalment ihallsu d-dejn ta' l-awtur immediat taghhom. Certament allura kellhom kull interess guridiku li jikkontestaw il-pretensjonijiet tas-socjetà konvenuta ghall-pagament talbilanc reklamat. Interess, li fil-verità gie rikonoxxut mill-istess socjetà proprju bil-fatt li din iccitat lir-ragel bhala parti filproceduri tas-subbasta propriu ghall-interess li jista' ikollu;

Tikkunsidra ulterjorment:

II-liberazzjoni tal-konvenuti nomine mill-osservanza talgudizzju fil-konfront tal-konjuĝi Marchetti setghet biss tiĝi gustifikata minn kostatazzjoni parallela illi l-istess konjuĝi Marchetti ma kellhomx interess ĝuridiku li jintavolaw l-azzjoni kontra l-istess socjetà. L-Ewwel Qorti irriteniet - fil-fehma ta' din il-Qorti zbaljatament - illi l-konjuĝi Marchetti qeghdin jitolbu dikjarazzjonijiet illi ćertament ma jispettawx lilhom "inkwantu ma ghandhom l-ebda relazzjoni kontrattwali malkonvenuti, li qatt ma ntrabtu a favur taghhom illi jikkompietaw il-partijiet komuni jew jikkompletawhom b'ćertu mod". Irriteniet ukoll - u dana aktar zbaljatament - illi t-talbiet konsegwenzjali u čjoè d-dikjarazzjoni relattiva ghas-subbasta tal-fond illum proprjetà tal-konvenuti Marchetti, bl-ebda mod ma kienu jikkonćernawhom imma kienu biss jikkonćernaw lillawtur taghhom;

Il-finalità tal-prezenti istanza hu li jigi ddikjarat li l-atti tas-subbasta huma nulli u inattendibbli minhabba lintempestività da parti tas-socjetà venditrici konvenuta li tirreklama l-hlas tal-bilanc minnha pretiz meta hi stess kienet kontrattwalment inadempjenti. Certament l-appellanti ghandhom kull dritt li jikkontestaw atti ta' subbasta li gew intavolati mill-kreditur anke kontra taghhom ghall-interess li jista' jkollhom u li jinficjawhom ghal kull raguni li tista' tirrendihom nulli jekk ir-raguni hi tali li tista' tolqot jew anke jekk biss tipposponi l-garanzija li l-proprjetà llum taghhom kienet taghmel ghall-hlas tal-bilanc reklamat;

Ir-relazzjoni guridika li tista' taghti locus standi lillappellanti bhala legittimi kontraditturi tas-socjetà appellata mhux necessarjament tkun kontrattwali. Tista' ukoll tkun - kif żgur hi fil-każ in eżami - relazzjoni li temani ex lege u li tirriżulta - apparti aspetti ohra - anke mill-fatt biss illi 1appellati nomine kienu qed jittantaw ibieghu l-immobbli proprjetà taghhom, milquta kif inhi bil-privilegg u l-ipoteka specjali li jaggravawha. Sewwa jinghad ukoll li ghall-fini ta' din 1-azzjoni huwa bizżejjed illi jigi identifikat in ness guridiku bejn l-atturi, il-konjugi Marchetti u s-socjetà konvenuta fir-rigward anke ta' wahda biss mid-diversi talbiet taghhom u mhux necessarju illi tali rabta tirrizulta fir-rigward tat-talbiet kollha. Multo magis f'azzjoni kumulattiva tax-xorta li qed tigi tentata minn diversi atturi u li hi intavolata b'mod li r-rimedji mitluba mill-Qorti mhumiex l-istess ghall-atturi kollha, anzi huma ta' xorta u valuri differenti. Mhux allura sostenibbli 1konsiderazzjoni tas-socjetà appellata illi "effettivament ikun kontrosens illi l-konvenuti jippretendu l-bilanc tal-prezz doppjament minghand l-attur Grech Sant nomine u anke minghand il-konjugi Marchetti". Dan ghaliex hu car li s-socjetà venditrici ghandha biss jedd ghall-hlas tal-bilanc ghal darba wahda biss, imma tali bilanć tista' tesiģih kemm minghand ilkompratur oriģinali, li mieghu kkontrattat u li lilu bieghet ilfond, kif ukoll minghand il-konjuģi Marchetti li huma lproprjetarji tal-fond u li huma bil-liģi marbuta li jiggarantixxu lhlas tal-bilanć tal-prezz bl-istess proprjetà. L-istess appellanti kif qalet l-Ewwel Qorti - ma jistghux jippretendu li ghandhom dritt jesiģu minghand is-socjetà konvenuta appellata li din tosserva l-obbligazzjonijiet kontrattwali li ghandha ma' l-awtur taghhom, imma ćertament ghandhom kull jedd li jirrežistu kull talba ghall-pagament tal-bilanć minnhom pretiž jekk jirrižultalhom li s-socjetà venditrići kienet inadempjenti flobbligazzjonijiet kontrattwali taghha li minnhom il-hlas talbilanć jiddependi. Anke jekk tali obbligazzjonijiet is-socjetà kreditrići tkun ikkontrattathom ma haddiehor u mhux maghhom;

Ma hemmx dubbju allura li l-azzjoni kif proposta millappellanti hi kapaći li tipprodući rižultat vantaggjuž u utili ghalihom. Dan hu rekwižit essenzjali ta' l-interess guridiku li jehtieg li jkun <u>attwali</u> kif jiddefinih il-Mortara "*la utilità finale della domanda giudiziale sul tema dell'asserita esistenza e violazione di un diritto*" (Vol. LXXV, pt. II, p. 386). Hu ukoll stabbilit li min jipproponi kawża ghandu jkollu mhux biss interess fl-eżitu taghha, imma dan l-interess ghandu jkun jissussisti <u>di fronte ghall-konvenut</u> (Vol. LXXVI, pt. II, p. 246 u l-każistika hemm ćitata). Hu difatti minn dan il-prinčipju talkontestazzjoni ta' l-attur fil-konfront tal-konvenut ta' vjolazzjoni ta' dritt lilu spettanti jew ta' theddid ta' vjolazzjoni ta' tali dritt li tinholoq ir-relazzjoni guridika li tirradika lazzjoni kontra l-konvenut u tindikah bhala l-legittimu kontradittur ta' l-attur;

"L-interess jehtieg biss li jkun ta' natura guridika jigifieri li jkun jikkorrispondi ghal-ležjoni ta' dritt ... u lanqas hu mehtieg li jkun hemm vjolazzjoni ta' dritt vera u proprju <u>imma</u> hu bizzejjed li l-ežistenza tad-dritt tkun minačejata" (Vol. XXXVI, pt. II, p. 532);

"Huwa ormai pačifiku illi (a) l-interess guridiku ghandu jkun attwali, jigifieri li ghandu jkun jezisti fil-mument li tigi proposta l-azzjoni, u (b) illi l-interess jehtieg li jkun konkret, personali <u>u sussistenti di fronti ghall-konvenut maghzul bhala</u> legittimu kontradittur tad-domanda, ghaliex anke ghallkonvenut l-interess huwa l-mizura ta' l-eccezzjoni" (Vol. XLI, pt. II, p. 1051);

Tali interess naxxenti minn relazzjoni guridika tirrizulta ampjament fil-kaz in ezami kif fuq analizzat u din il-Qorti ghalhekk ma tistax taqbel mas-sentenza appellata illi lappellanti huma ghal kollox estraneji ghall-meritu ta' l-azzjoni kif minnhom proposta kontra l-appellati nomine, jew li dawn ta' l-ahhar kellhom jigu f'dan l-istadju bikri tal-kawza u a prioristikament liberati mill-osservanza tal-gudizzju filkonfront ta' l-atturi konjugi Marchetti biss fuq il-bazi li ma kellhom l-ebda rapport kontrattwali maghhom. Eccezzjoni milqugha li hi però zbaljatament fondata fuq il-presuppost illi hu biss minn rapport kontrattwali li jista' jitnissel ir-rapport guridiku li jista' jaghti lok ghall-azzjoni;

Ghal dawn il-motivi s-sentenza appellata qed tigi revokata inkwantu cahdet (sic) f'dan l-istadju l-ewwel eccezzjoni talkonvenuti nomine u tigi kkonfermata ghall-bqija;

L-ispejjeż taż-żewg istanzi jithallsu mill-konvenuti nomine. L-atti jigu rimessi lill-Ewwel Qorti ghallkontinwazzjoni.